

نور کیمیا کورنی

ایستانبول

شهر امانتی محمد علی

شهر امانتی طرفندره آبدیه بر نشر اولنور

نسخه سی

۱۰ غروش

.....

پوسته اجرتی

۴۰ پاره در

سنة ۱۰۰۰

۱۰۰ غروش

.....

پوسته اجرتی

۱۰ غروش در

ایستاتستیک مباحثی

ایستاتستیک بر علم می یا خود بر اصولی

— ۴۱ : نیمی صایدن مابعد —

« جمع و تألیف » ه کلتجه بونلر متعدد مواد و عناصر آراسینده هر بریندن ، ایکیشر ، اوچر ، یا خود دهازا یاده آلق صورتیه غروپلر یا پارق هر غروپده دیکرینده بولونمایان عنصر دن هیچ ده کلسه بری بولونمقدرد . بوسورتله متعدد مواد و یا عنصر لک اصولی بر نظام طبیعی و دائمی به تابع اولقی اعتباریه نه درجه به قادر بر قانون داخلینه آلیته بیلیرسه اونی تجربی شکله جمع و تلفیق عملیه سیدر .

..

فقط یک طبیعی اولارق خاطر ه کلن بر سؤال ، احتمالی حسابلرک ایستاتستیک واسطه سیله طوبالانان و وقوعاته تطبیق ممکن ، قانونه موافق و فائده لیمیدر .

بز شوویا بوحاد ناک شوشرا ئط تحتینده وشو عددده وقوع بولدیفنی بیلورز ؛ وایلریده وقوع بولاجقارنی ده نظر اعتباره آلیورز . عجبیا حساب یاردمیه بونلرک ایلریده کی وقوع و لوجوسینی تعیین ایده بیلیرمی ز ؟

احتمالات حسابلرینک ایستاتستیک حادثه لرینه تطبیق بز حقیقی فائده لر عرض ایدر ، بونلری ایلریده مثالر یله مطالعه ایده جکزر .

احتمالاتی اساساً ایکی نوعه آیرمقی لازمدر : بونلرک بری تجربه دن اولکی ، دیکری صوکر اکی در . بوسوکر اکی اولان ایکنجیمی بر تجربه نک نتیجه سیدر ؛ بر جوق افعال و وقوعاتی تعداد و مطالعه ایدر کدن ، و بونلرک منتظم بر تسلسله صیرالاندقارنی تحقق ایتدیر . دکن صوکر اکی مذکور حادثه و واقعه نک عینی شرائط تحتینده تکرری نتیجه سیته وارلش اولور . فقط کله مک تام معنا سیله « احوال » ، حسابدن استنتاج ایدیلن ، برنجی نوع احتمال ویردیکر در . بونی - بسیط احتمال حدودی ایچنده - شویله تعریف ایده بیلیرز : « منظر بر حادثه نک وقوعیه مساعد احوالک عددی بیننده کی

بکن صولک بمحده ایستاتستیک احتمالاتینی قانونی یا خود اصولی بر شبکه قویارق اوکا بر قطعت مطلقه ده کلسه سیله دو غرو و فائده لی نتایج ویرمک صورتی ایه نظام عالم قانونلرینه وقوف حاصل ایتک یولینده « ترتیب و تنظیم Arrangement » ابدال Permutation و « جمع و تألیف Combinaison » دییه اوچ واسطه خبر و برمش و « احوال » ، امکان « قیدلرینک تقریقی اوزرینه نظر دقتی جلب ایتشدک . بز بومباحثمزده ایستاتستیکک اساسلرینی و ماهیت علمیه سینی تاریخی و مختلف نظریه لیه آکلا تدقنن صوکره ممکن مرتبه انقطاع سز بر سر غله تطبیقاته یاردمی ایده جک و نمکستمزده هنوز و حال لزوم و اهیتی حقینده صریح بر فکر ایدیلنه ممش اولان عملی ایستاتستیک فواید و نتایجینه کیره جکزر .

اساساً ماخذ مرک اووچ معنایه عائد قسمی جبراعلایه و ریاضیاتک تمامی ، قضاصلی و احتمالی قسملرینه تعلق ایتمکده در . بومحتملر ده مذکور اوچ اصطلاحک ایستاتستیک عملیه لرینده نه دیمک اولدقارنی آکلامق شیعدیلک کافیدر .

بوراده « ترتیب و تنظیم » دن مقصد اشیا و یا حادثاتک بر قسم مقدار و عددلرینده نظام واقع و طبیعیسی نقطه نظریندن تعدیلات یا پارق اونلردن غروپلر تشکیلی صورتیه احتمالات تجربه ایتک و مطالعه سینی مختلف و معدل اشکالی تجربه ایدرک ایلر بایتمکدر . « ابدال » یعنی بمجایش عملیه سی ایسه مواد و اشیا غروپلرینی ، محتوی اولدقاری موادک تبدیل عمللاری ایه مختلف و متعدد نسبتلر احداثی و آواده کی فرقلرک تبیینیه نتیجه آزامقدرد . یعنی بونک غروپلری هب عینی مواد و عناصر دندر . فقط هر غروپ محتوی بولندینی موادک تسلسل و تنظیم ایدلرکری شبکه کوره یکدیگر بریندن تخلف ایدر .

نسبتله ، مساعد یا خود غیرمساعد کافه احوالک عینی درجده امکانی فرض ایدیلک شرطیله ممکن احوالک نسبیتدر . [۱]

بک طائش ریاضیوندن موسیو (بووانقاره) احتمالات حسابینک معنای عمومیسنی شوصورتله خلاصه ایدور : « فنون طبیعه قواعدی برحادثه‌نک ، ابلیک دفعه دوغدیفنی وقتکی احوال و ایجابانک حاصل اولماسیله برداها تکررینه بزى بکله‌تن قیاس و استنتاج اساسی اوزرینه استناد ایدور . اگر بواحوال و ایجابانک هپسی بردن حاصل اولایسه‌یدی بواساس قورقوسزجه تطبیق ایدیله‌یابیردی ؛ فقط بویهچ بر وقت واقع اولماز ، و او احوال و کیفیاندن دایما بعضاری بولونمازلر . بولرک اهمیتسز اولدقارینه‌ده حکم ایدمه‌یز . برینک تصحیح اولماسی ، دیکرینک محقق اولماسی واردور . فنون طبیعه‌کی احتمالات قید و معلوماتینک اهمیتق بوقفله‌ده‌در . » برچوق مشترک حادثانک کندی جمع و تألیف و توزیع‌لریسده ، حساب احتمالینک کوسترینکی وجهله حرکت ایندککاری محققدر . فقط بوحسابک ویردیکى نتایج ایله تجربه‌نک ویردککاری آراسینده‌کی مشابهن تام ده‌ککدر . موسیو «بوردل» ک تعبیری وجهله «بوايستاستیق احتمالاتیله تمامیله معلوم و موهوم اولان تخیل احتمالار آراسینده‌ده عینی فرقارک موجود بولوندیفنی ، و بونک هندسه‌ده مطالعه ایدیلان اشکال ایلله طبیعتده آزچوق بویوک ابعاد و نسبتده تصادف ایدیلان تظاهراتلری کبی اولدیفنی نظرندن اوزاق طوطامالیدر ؛ بورکره ایلله بر پورتقالک نسبت مشابهنی کیدور .

حساب احتمالی‌نک ایستاتستیق معلومات و وثائقیه تطبیقده‌کی فائده‌هندسک رسم ایندیکی کره‌ایله پورتقال آراسینده‌کی فرقی حقیقه‌تامیله تأسیس ایتمکدر ؛ تجربه‌نک ویردیکى نتیجه‌لرله بوحسابک ویردککاری بری بریله‌مقایسه ایدهرک ، حادثه طبیعه اوزرینه اونک حاصل اولدیفنی شرائط داخلینده تأثیر یابان علل و اسبابک قاریشماسیله

وجوده کلن اشرفارک جهت استقامت‌لری و مقیاس‌لری بولاق ممکن اولور .

حساب احتمالی نظریاتی نتیجه‌سیله ایستتیق جدوللری واسطه‌سیله تأسیس ایدیلان عملی نتیجه آراسینده کوریلان فرق ، حادثه‌نک بر اثر طبیعت یا خود انسانک اراده‌سیندن متأثر اولماسینه کوره‌آز چوق بویوکدر . طبیعتک اثرلری بویوک بر ثابت ایلله متصف و از حسابیه محتاج‌درلر ؛ بونلره بالخاصه عمومی ایستاتستیق‌لرده راست کلینر . انسان اراده‌سی دوقونش اولانلر بالخاصه اخلاقی ایستاتستیق‌لر ساحه‌سینده بولونور ، فقط بونلرده عمومی احصائیات بشریه‌دندلر ، مثلاً زوج و زوجیه‌نک حقوق مدنیله یا خود درجه‌تحصیلاری اعتباریله مقایسه‌لریسده اولدیفنی کبی . طبیعتده‌کی واقعه‌لرک صورت تظاهرینه کلنجه بونده نسبی بر فقط نظر آلینر ، چونکه کیت اعتباریله تظاهراتلری دائمی اولان حادثه‌لر مرور زمانله اولدقچه غریب متحول شکللر عرض ایدهرلر . قیز ارکک دوغوم نسبینه دائر شو جدولی مطالعه ایدلم ؛ بوز قیز دوغومینه نسبتله ارکک دوغومی درجه‌سی :

ایتالیا	سـنـه	بالچقا	سـنـه
—	—	۱۸۴۱ — ۱۸۵۰	۱۸۵۰
—	—	۱۸۵۱ — ۱۸۶۰	۱۸۶۰
—	—	۱۸۶۱ — ۱۸۷۰	۱۸۷۰
۱۸۷۲ — ۱۸۷۵	۱۸۷۵	۱۸۷۱ — ۱۸۸۰	۱۸۸۰
۱۸۷۶ — ۱۸۸۰	۱۸۸۰	—	—
۱۸۸۱ — ۱۸۸۵	۱۸۸۵	۱۸۸۱ — ۱۸۹۰	۱۸۹۰
۱۸۸۶ — ۱۸۹۰	۱۸۹۰	—	—
۱۸۹۱ — ۱۸۹۵	۱۸۹۵	۱۸۹۱ — ۱۸۹۹	۱۸۹۹
۱۸۹۶ — ۱۹۰۲	۱۹۰۲	—	—
—	—	۱۹۰۱ — ۱۹۱۰	۱۹۱۰

بوجدولده بالچقایه عاقد اولان رقتلر مشروع ارکک دوغومینی افاده ایدهرلر ، حال بوکه ایتالیا کیکیلر عمومی برشکلده علی‌الاطلاق دیری دوغان ارکک چوجوقلری میندر . فقط بوحال ارکک دوغومده‌کی متبادی تناقضک

ایستاتستیکه - حادثاتك عملی قانونی تمیزه مساعد - ثابت بر مقایسه نقطه‌سی و بر مکتب صورتیه ایفا ایدیه بیه چکی خدمتک نوعی تعینده کافیدر . ایستاتستیکک ایضاح و تفسیرینده بوفظتهک باشیجه اهمیت و وارددر . شیمدی برده ، یوقاریده «اولیکی» و «صوکر اکی» دیه ایکی به آپردیفغز احتمالات آراسینده کی تفاوتی ، موسیو «امیل بورل» ک دیدیکی کی کره ایله پورناقال بینده کی فرق قری تعین اتمک وارددر . شوله که :

۱ - ریاضی بر احتمالده حساب زیخیرینه کیرن عنصر لرنندی آرایینده تماماً مستقل اولوب ممکن الوقوع احوال عددینک حسابینده بالاده بیان ایدیلن قواعد کوره معامله اتمک اوزره هسینی ردن برابر اولارق ده کافه اشکال ممکنهده جمع و تالیف ایدیه بیلرلر .

احصائی ، یاخود صوکر اکی دیدیکمز ، بر احتمالتک ایسه بالعکس بوتون عنصر لرله سر بیستجه اونامغه تحملی یوقدر . برینک موجودیتی دیگرینک زوالینی و بر او چونجینک وصولینی داعی اولور . احوالده بزئ تنویر ایدیه چک اولان شی ، تدقیق نتایجینی نظری حساب ایله مقایسه یه جواز و بر مکتب اوزره ، تجربیدن استفاده یولیدر .

۲ - صوکر اکی دیدیکمز احتمالتک اساسی ، ایستاتستیک تعینی قاعده سینه توفیقاً تحقق اتمش کافی مقداره کی تدقیق عددلریندهدر . فقط بر تدقیق عددی نه وقت کنندی کننینه کافی عد اولونور ، و اونک مقصده کافی بر اساس عرض ایتدیکنه نه وقت حکم ایدیه بیلر ز ؟ مثلاً مستمر حادثاتک عمومی ایستاتستیکلرده کی صیرا

کی احوال شخصیه مدینه یه مقابل زمان و دور تقسیمیی اعتباریه تنظیمی و اولادوغومدن باشلایه رق ، نه ولخه ، تولوم و قوعا یینی سنه لک اولارق قید اتمک بر عادتدر . احوالده بر سنه لک بر مدتک بر « صوکر اکی احتمال » و قوعائی تبعیت و مطالعه صورتیه کافی بر ساحه اساس تشکیل ایدیه چکی بز کیم سولشد ؟

بر سنه دیدیکمز بوزمان تقسیمینک علم هیئنده اهمیت حقیقیه سی وارددر ، حیات مدینه و قوعا یینی تولجملک ایچون ایسه منطقی صورته انتخاب ایدیلش بر واحد قیاسیدر .

برده تکرار احتمالی رینی تقدیر اتمک ایستدیکمز اجتماعی احوال و وقوعائی مطالعه و تدقیق ایچون ده بوسنه مدتینک موافقی کله چکی ناصل بیه بیلر ز . بوراده تدقیق مدتی مقیاسی کافه وقوعات و حادثات ایچون برشی اولما مایددر : هر کون بر جوق دوغوم و تولوم و قوعائی وارددر . بونلر سنه نهایتنده بویوک بر مقداره بالغ اولورلر ، فقط دیگر جهتن اوندن داها آز نه ولخه و بوندن ده داها آز بوشامه و قوعائی وارددر . بونکله برابر بونلرک هر برینده قوللانیلان مدت بر سنهدر .

ریاضی احتمال عاده بسیط و قوعانه تطبیق ایدیلر ؛ احصائی احتمال ایچون صیق صیق مشترک مختلط حادثات واقع اولور . برارکک یاخود قیز چو جوق دوغومی ، صوک درجاده متعدد تدقیقلره مستند و عمومی بر قانون اوزره بر مؤسس ، بسیط بر احتمالدر .

سرکب احتمالاته زمین تشکیل ایدن مختلط حادثات کله نجه : طول برارککک طول برقادینله ، بر بارکک بر باکر قیز ایله ، باکر بر قیزک طول برارکککله ، طول بر قادینک بر بارککله نه ولخه لری مرکب احتمالره محل و برن و تحقیق داها آز قطعی اولان حادثاتدندرلر . حسابدن تشریل ایدیلن نظری احتمال ایسه مختلط و قوعا عاده کثریته تدقیق نتایجینه توافق اتمز ، بسیط حادثه لره داها زیاده یاقلایشیر . احوالده ، صوکر اکی احتمال اوزره نه مؤسس کافه احوالده کی استدلالره حادثات نام بنات درجه سی برده کلددر . صوک بر فرق داها ریاضی احتمالی احصائی احتمالدن آپرر : بر فرق ریاضی احتمالتک اساسی اولان اوصافک دوامی یعنی عدم اقطاعینده ، و احصائی احتمالده ایسه ، اونی ترکیب ایدن عناصر اصلیهده مرئی ، دائمی بر تعدیلدن عبارتدر . طاولا زارلرینک شو ویا بویوزینک برقم یونون اشناسینده قاچ دفعه کورونه چکینی حساب ایدر کن اولا زارلرک هر بویوزینک فرقسز اولارق کورونه چکینی و او بونک بونی تعدیل اتمیه چکینی فرض ایدریم . فقط عینی فرضیه یی ایستاتستیک واسطه سیله قید ایدیلش اجتماعی حادثات حقیقینه یا بامام یاخود بونده ده زیاده اولکینک ضدی بر فرضیه یایلیر . احوال مدینه یه ، اجتماعی ، اقتصادی احواله حادث

وقوعات متبایاً تعدیه معروضدر و تدقیق اساسیه مستند استدالات آنحق قیصه ردوره ایچون یاپیلا بیلیر . واقع اولان تحولاتی درحال مشاهده ایتمسهك حادثاتی مطالعه و جمع ایتك ایچون قوللاندیغمز وساطتك نقصاینه محل ویرمش اولورز . ریاضی احتمالده ایسه قطعیت ایچینده بولونورز ؛ بالعكس صوكراكی احتمال نوعی كاملاً نسیدر و آنحق ، وقوعانه قورقارق تقدم ایدن براسدلال نتیجه سی ویره بیلیر ؛ اوكاساس خدمتینی كورده احصائی تدقیق كده آنحق زمان ومدت اعتباریه محدود برقیعتی اولوب بوده یكدیكرینه كافی درجده یقین فاصله لره تحدد ایتمه لیدر .

احصائیات و ریاضیات

احصائیات ایله ریاضیات آراسینده كی مناسباتك نه اولدیغی و ناصل اولماسی ایجاب ایتدیكینی دوغرو اولارق بیلیمك مباحثه سی نظریاتی ایستاتستیک اربابی ایله مسلکی منسوبلری پینده شدلی اختلافاتی موجب برمناقشه موضوعی اولمشدر . نظرلر اوقادار ضد و وضعیتلر اوقادار قطعی كه بونلرك آالرینی بولمق امیدیندن واز كچمك لازم كلیر . مسلك منسوبلری ایستاتستیکه صرف علمی برمنظره ویرمه نی فضله برتسلیمیه بولور ، نظریاتیخیر ایسه بو مدعاك نقصان اولدیغی و مستحق اولدیغی درجه نی تعقیب ایتمك موجب ندامت اولاجغینی سویابورلردی . برقم ریاضیون فكرلرینی بیانده قطعی و ناستدرلر ، بعضاً برحكم واعلام حالی آن بو فكرلردن « فوریه » نك دیدیكی كی : « ایستاتستیک علملری آنحق ریاضیات نظریلرینی تعمیق ایتمش اولانلره تودیغ ایدیلدیكی وقت حقیق برترقیه مظهر اولور » سوزلری وارد . دیگر طرفدن « راجیونی » ایستاتستیک علم مرتبه سینه چیقارانلرك یالكنز ریاضیون صنئی اولدیغینده مصر ایدی . ریاضیوندن موسیو (م . هـ . لوران) عینی فکری تعقیب ایدر ، اوكا كوره : « ایستاتستیک عملیات حسابیه سیله اشتغال ایدن برکیمسه لك ریاضیانه ، حساب احتمالیه و عمومیتله شرح و ایضاح ایلدیكی ارقامك تعلق ایتدیكی علملره

آشنالغه احتیاجی اولمادیغی ظنی يك منتشر برخطا تشكيل ایتكده در . » ینه بردیكری و بالخاصه حكومت آداملرینك شو : « زده رسمی ایستاتستیکلرك ایتسی یوقدر چونكه بونلری اداره ایدنلر بو نوع برایتسی ایچون ائی حاضرلا نمامشلردر . » سوزی بو قیلدندر . بر « فدراری » ده دیركه : « ایستاتستیک ، اوكا نهایتنه قادار مالك اولمق ایستیمندن بعض علوم ریاضیه معلوماتی طلب ایدر . » اداری احصائیات وظائفینده مهم و یوكسهك موقعلر اشغال ایتس مشهور رجلكده بو خصوصدهكی رأی و مطالعه لرینه واقف اولمق حقیقه جالب مراقدر . مثلاً موسیو « بودیو » بین المللی ایستاتستیک نه نسبت و سینگن یكرمی اوچونجی جلسه سین قاپادینی وقت سوبلیدیكی رسمی برخطابه ده شویله دیمشدر :

« اصول وقاعده مسأله لری ایستاتستیکچیلر آراسینده ، ریاضیات عالیه نك استعمالینه دائر برتعاظی نظری موجب اولمشدر . البته ، ریاضیات ایستاتستیک مواد مازمه سینی تصفیه ایچون قدرتنی برتحلیل واسطه سی ، و نتیجه لری تكتشف ایله بونلردن یكی برقیاس واستدلال چیقارمق اوزره طوبلامق ایچون برآلتدر . بونك تهلكه سی ، مسلك ریاضیونینك ، صنعت عشقیله ، ایشی يك فضله ایخانه لرك موضوعك مساعده ایده بیله چكی تدقیقاتك درجه تخمیلی تجاوز ایتمه لیدر ؛ بونلر اونوع تدقیقاته آلتون طارناك وزن اصولینی تطبیق ایدرلر ، حال بوكه اونلره موافق اولانی صایحینك قاپا تراز یسیدر . »

« مشكلاتك حلینی قولایلاتان شی » بعض شعبات و بالخاصه حیاتیانه عائد اقسامك هان خصوصی برمسلك و صنعت وجوده كپترمش اولما لیدر ، اونلرده ریاضیاتی عمومیتله امور مالییه واز جمله سیغور طالره تطبیق ایدنلردر . اقتصادیات تدقیقلری ایچون ریاضیات عالییه لزوم یوقدر ؛ بونده مطلوب اولان شی بالخاصه صاغلام برحكم ، منتقد بر ذهنیت و هر نوع مسلك و فرقه تمایلاتیندن مبرا قطعی بر بیطر فلقدر . »

موسیو (فون مایر) ك مدافعه ایتدیكی نقطه ده بوندن حس اولوناجق درجده تخالف ایتز . بوده موسیو (بودیو)

واصول دفتریدن فرقی آنحق اسمدن عبارتدر . ریاضی اصولاری ایسه بالعکس ، رینک بولوناماسی متباقینی غیرقابل شرح وضعیہ کثیرہ جک اولانیشی حسابہ مساعده ایدر ، بو طبقی مستحاثات عالمینہ حیوانک یالکزز رکبکی ایله غیر ثابت اساسلر اوزدرینہ قطعی مطالعات تاسیسی کیدر . بو ، ریاضی قاعدہ سینک تشخیص ایدمہ جکی فرقلری نولچمکہ مساعد حقیقی رمقرو سقوپ - در ، بونکله جدوللرک ویردیکی نتایجہ کوردہ دوعرو وصحیح اولارق اثبات مدعاہی خادم بر اصول بولونمش اولور وبوسایہدہ حادثانک مختلف اشکال وتظاہراتی اینجندہ قاراکلغہ دوشن اصل وقعہ نک وفعلک فرق ونیمیزی میسر اولور .

موسیو « بولہی » ک اساسلاندیرمش اولدینی تفریق ، مومالیہک اولدنجہ مہم بر نقطہ یہ عائد ایضاحتی تمامامقو شرطیلہ ، دوعرودر . « بولہی » اوکندہ بر جہتدن مقایسہ لرینی پایدینی ، حسابہ متعلق ، مادی عملیہ لر ودیکر جہتدن تیجہ لرک جمع وتلفیق وشرح وتفسیری طرزیندہ داہا طالعانہ ومفتننانہ مساعی مشاہدہ ایتدی . ایتدی ریاضیات منسوبنک ریاضی نقطہ نظری ایشک اساسینی قاورایامامشسہ مطالعہ ایدیلہ سی مقتضی اولان مادہ وموضوعات انکشافاتی ناصل بولاجنی جای سؤل اولدینی کی بالآخرہ معادلہ لرینی ترتیب ایدہ یلمک ایچون اوموادی طوبلامق اساسیندہ دقت ایتدی ایسہ ینہ اوانکشافی کورمش اولماز . دیگر بر صورتلہ افادہ ایدلم : مساعی اعتباریلہ باشلانہ یچلہ ختام آراسیندہ ہینچ بر داغینقلق واقع اولماز . ہرہانکی بر موضوع اوزرینہ بر ایستاتستیق عملیہ سی طرزی ویاروغرامی یاقم ایستہ یں ادام ہرشیدن اول اوعلیہ نک نہ کی شرائط داخلیندہ ہانکی مقامدہ جواب ویرہ جکنی صورمالیدر . اگر اوشرائط میانندہ - علی العادہ واقع اولدینی اوزرہ - ریاضیانہ تعلق ایدن برشی وارسہ اوترتیب ویاروغرامی یاپان بونک ایچون لزومی اولان عنصرلری بیلمک وبو صورتلہ اونو ایستہ نہ لزومی اولان معلوماتی حضرلہ جق

کبی ریاضیات اصوللرینک بویوک بر بلاغتی اولمق مزینیتی قبول ایدر . فقط یوکسک ریاضیاتک لزوم استعمالہ قائل اولمقدن اوزاقدر ، بو خصوصدہ دیرکہ :

« ایستاتستیق موضوع وموادینک بوتون غروپلری عناصرہ ویونلرہ عائد بوتون حسابلر ریاضیاتک لسان عادیسیلہ بیان وایضاح اولونابیلرلر » . موسیو (فون مایر) ادعاسینی تقویہ ایچون بوکاحساب احتیالینک ایستاتستیقہ محل استعمالی آنحق اجتماعی حیات حادثاتی حقیقہ اولابیلہ جکنی علاوہ ایدر . بونک حکمتی حیات اجتماعیہ حادثانینک عینی مادہ حقیقہ کی مطالعہ وتدقیقک تکررلیہ برنوع نسبت مشاہدت یاخود مختلف زنکاردرہ ومقداری محدود برطاقم یووارلاقلردن شوقدار چکہ یلمک طالعی کبی برتناسب عرض ایتسیدر .

ینہ (فون مایر) دیرکہ : « اجتماعی حادثات آراسیندہ الکمہم اولانی اوصاف فارقہ ونیمزہ سی اولان طاقلر وکتلہ لرک علی الدام دہ کیشمہ سیدر ؛ بورادہ حساب احتیالینک مداخلہ سی بالطبع وارد دہ کلدر » .

بر برینہ مخالف بورایلرک متوسط بر حکمہ امکان بیراقبہ جقلری منظور اولقلہ برابر برطاقینک تصدیقلہ دیکر طاقک ردی آراسیندہ مختلف بر ساحہ تجربہ سینیی منع ایتمز .

بزجہ بورادہ بویوک بر اہمیتی حائر اولان ایلمک نقطہ ایستاتستیق عملیہ لرینک ایکی بویوک صفحہ لرینک تفریقیدر ، بونلردہ : بر طرفدن خلاصہ جدوللری وتدقیق ارقام ، دیکر طرفدن بونلری آجاق شرح وتفسیر ایتلکدر . بوفکر ، ایستاتستیق ایلہ ریاضیاتک مناسبتینہ دائر اولان مہم بر تدقیقہ ، ریاضی ایستاتستیقجی پروفہ سور (بولہی) طرفیندن درمیان ایدیلشدر .

موسیو (بولہی) عنیدندہ ریاضینک مساعیسی کثیف وجامد رقلرک جدولاردہ صیرایہ دیزلرلہ لرک لوحہ حالینہ کلہ سیلہ تحدید ایدیلشدر ، اورادہ مطالعہ وتدقیق زمینینک کاملاً آچیلماسی ممکندر ، وتخصین وتشریحانہ لزوم یوقدر ، ایستاتستیقک اورادہ علی العادہ بر محاسبہ

معادله‌ی تنظیم ایتمک ایچون مالز مه ایسته مه لیدر، «بوله‌ی» كده دیمك ایستدیمکی بودر .

یوقاریده ذکر ایتمدیمکمز شرائط عمومیه خارجنده، سؤال اساسلری قورمق، تحریر و تعداد واسطه و مأمورلریك قوللانه جفی تعلیماتی قلمه آلق، بر تصنیف تقریر ایتمک، آلتان جوابلری دوغر و لوق و اخلاص نقطه نظرندن معاینه ایتمک، ایستاتستیک لوحه‌لریك موده‌لاری تنظیم

ایتمک، معاینه تعدادینك صوکرایی و طبیعی بردوامی اولان حسساب معاملهلری یایمق، امور و مسائلی علم اقتصاد و اقتصاد اجتماعی ایله عمومی و خصوصی ایستاتستیک اصولی مبحثنه و علم حسابیه تعلق ایدر . فقط بومیانده ریاضیانه عائد هیچ یرشی بولونماز .

محمد علی

